

Diskuse "Poslední Demínka"

- ◆ diskuse, česky, vznik: nedatováno
- ◆ discussion, Czech, origin: nedatováno

Diskuse "Poslední Demínka"

[strojový, neredigovaný přepis – model Gemini 3 (flash/pro) – únor 2026]

--- (s1a_poslední_Demínka – konec_cleaned.flac) ---

Jiný hlas: Ta souvislost není samozřejmá. Určitě by se ta naděje spojila, byla by blízko sebe, pokud jde o tu cestu do hloubky, pokud jde o to postavení v tom *mysteriu*. Potom se třeba zase rozejdou, pokud jde o spojení té pravdy s tou nadějí.

Hejdánek: To není tak jednoznačné. To znamená, že v té pravdě nenajdeme zákonitě naději. To není poslední pravda, která tam je. To je naopak tedy to, jak jste říkal, to semínko v nás, které žije nebo nemusí, nebo nemusí vyklíčit v jisté situaci, v níž se člověk nachází. Čili to je výkon naděje v člověku. To nepřichází zvenčí.

Jiný hlas: Může být i zvenčí, a jestli je to náš výkon, tak to je otázka.

Hejdánek: Můžeme navázat na starou dobrou tradici židovsko-křesťanskou, že naděje je dar. Ano, ale to je určité pochopení té věci. To není z nebe spadlá věc, to je v nás.

Jiný hlas: Je to takový komplex, že když někdo není křesťan, tak že by šel do posledních důsledků. Z hlediska druhého, to jest křesťana, by mu to nebylo nic platné, nebo by to nemělo nějak zásadní váhu.

Hejdánek: Já bych to musel čistit a chtěl bych říct, že tady chybí cosi podstatného v té formulaci křesťanství. Spočívá v tom, jít k těm lidem, kteří jsou na dně. Tady cosi podstatného ještě není dořečeno. Nemusím být komunista ani nic, a co tedy pro vás z toho je, že to není možné? A pak jste nakonec dovedeni k tomu, že se muselo mluvit, dospěli jsme k té naději. To už je úplně jinak, než jak to bylo řečeno.

Jiný hlas: Já jsem myslel spíš podstatu křesťanství v těch formulích, co se vyznávají. Fakticky každý, kdo vidí vedle sebe někoho trpět a pomůže mu, tak je *de facto* křesťan. Že to udělá prostě jenom proto, že ten druhý trpí. Že to nedělá proto, že eventuálně podruhé by mohl třeba on sám, a že si tak udělá jakousi do budoucna alibi. To není ono. Ono se to plete s tou ideologií.

Hejdánek: No, ale pro kohokoliv se to tak může stát. Ale já se domnívám, že ta pomoc, to je cosi, co donutí toho člověka k reflexi. To je něco, co ta křesťanská teorie nebo ideologie vlastně jenom obklopuje. Je těžké tomu dát pravý tvar, člověk ani neví, proč mu pomohl. Říká si, proč jsem to udělal, třeba ještě dostanu po hubě. Teď je potřeba si to najít, jaký k tomu má důvod. Jestli si to musí formulovat, aby se uklidnil, jestli je to správné, nebo jsem udělal blbost. V tom okamžiku je potřeba provést reflexi, která je jediná možná. To je právě ta, která se za pomoci těch nejvnitřnějších míst děje. Pak jsem křesťan, když si to v té reflexi zdůvodním. Ale když ten obrat neudělám předtím, tak mi ta ideologie nepomůže. Pak se jenom budu ohánět tím harampádím a v podstatě jsem ten stejný sobec.

Jiný hlas: Důsledně by to bylo tak, že když už vím, že jsem křesťan a co musím udělat, tak už je to ideologie. Když pomůžete druhým, tak budete odměněni. To je ta hloupá ideologie. Potřebujete k tomu různé takové ty výstavby. Budete odměněni, nevíte kdy, nevíte jak, budete odměněni. Ten život zpátky vám nikdo nedá, ten majetek vám odrolují, tepnou a zkazí. To jsou ty znečišťující momenty té teorie. Protože k těm lidem se to dělalo tak, aby nebyli jen sobci, aby jim něco slíbili. Oni nemohli nebýt sobci. Možná, že díky tomu se křesťanství tak rozmohlo a rozšířilo, že používá těchto lží a polopravd. Je to deformace nebo takový obchod s tímhle. Těm lidem to dává jistotu dosažitelné cesty k Bohu. Protože oni byli zvyklí obětovat božstvům. Tady to byla jiná forma oběti a mnohem lepší partner, na kterém se dalo více vydělat. To je úplně jasné. Ten, kdo má takto ucelený systém povinností, který když splnil, tak byl dobrý křesťan. To se dalo zvládnout.

S mýtem je to strašné, to byl takový balast. To nemůžeme jen tak bokem, to by chtělo po prázdninách. Neměl byste chuť na toho *Gilgameše*?

Hejdánek: Ne, nemůžu.

Jiný hlas: Proč? My jsme se na to podívali jako na toho Patočku. A o *Gilgamešovi* totiž Jan Patočka má to, co vám v té nahrávce zapomněli pustit. To je tam o *Gilgamešovi* právě. O babičce to je taky dobré. Tak se domluvíme, jak k čemu dál v závěru. A jestli by se nepodařilo připravit něco, kde by se připravilo třeba

několik otázek. To bylo naprosto perfektní, protože my jsme se takhle ptát nemohli. Tady byl ten filosofický přístup, my jsme byli pouzí čtenáři Jana Patočky. Jsou některá témata, která by se mohla takhle. Já si nemyslím zrovna ten mýtus, na to nejsme vůbec nikdo vybaveni, to bychom potřebovali odborníky. Jak to myslíš zabydlenost?

Hejdánek: Protože jestliže teď aspoň tak trochu víme, kam to zařadit, co to je za kategorii jevů, pak už nebudeme vědět vůbec nic, ono v tom odborném přístupu je taky nebezpečí právě toho zúžení.

Jiný hlas: To nevadí, to si přizveme někoho k muzice a k tomu studiu o mýtu.

Hejdánek: To jsme se právě tomu nebezpečí měli vystavit tedy.

Jiný hlas: Ale tak projednávali jako takovou sérii. Ne, ne, ne, ne. Ale jedna připomínka o mýtu, taková věc, která by nebyla špatná v brzké době. Klidně by se to mohlo dokonce i v pokračování toho vašeho námětu dát jako takové srovnávací téma, jak jsme o tom mluvili, mýtus a křesťanství. Proč ne? Protože na tom, jo, tak jak jste tady citoval toho, co se na to vyzbrojili, čoveče.

Hejdánek: Ne, ne, já myslím, že to budeme muset asi spíš, jestli vůbec, tak odložit hodně, hodně daleko. To je totiž... pokud by se někdo přivedl, tak smysluplně to má cenu teda přivést někoho, kdo by něco konkrétního tady udělal, že? To je třeba, kdo by hovořil o tom, o té historizaci umělé třeba toho mýtu, nebo té umělé teda té historie o tom vyjití z Egypta a tak dále. Ukázal by to na tom. Ale ne, aby mluvil obecně o mýtu, pač to si myslím, že to je zbytečné, to je vlastně zas mluvit neodborně právě. Jo? Vy jste navrhoval toho známého?

Jiný hlas: No ten už jednou o tom tady mluvil, tak možná to má napsaný, já bych si s ním mohl promluvit a měl to jako večerní přednášku, tak to by se dalo vtisknout do tří hodinky i s diskuzí. To jako to jedno téma. Ale takové to další sedání, tak to já myslím...

Hejdánek: Spíš uvažujme tedy o tom, co bychom dělali, co je tedy... tohle vlastně do jisté míry vám blízké nebylo odborně, jak říkáte, spíš to vás zajímalo jako, poněvadž Patočkovy přednášky a tak dále, takže prostě to mělo, když to mělo mnoho vad, tak aspoň to, že to pobořilo trochu ty vlohy. Ale teď je něco, k čemu s utaženým vousem já jsem se pokusil, velice blbě teda a neodpovědně, napravit nebo trošičku odvést ten svůj dluh, jo? Co jsem měl. Já jsem původně chtěl na ty vaše podniky vždycky chodit a poslouchat. To jsem furt říkal, že? Takže teď zas já jsem si své odhovořil a teď bych velice rád, ti, co jsou na dně, se chtěl poučit, jo?

Jiný hlas: My nejsme na dně.

Hejdánek: Velice rád bych, kdybyste zase dělali své věci nějaký a já se taky něco dozvěděl.

Jiný hlas: Já bych vám nabídl jedno téma k prázdninám, už jsme o něm jednou začali takhle v debatě, o *Ricoeurovi*, jestli by o to zájem byl. Já bych se pokusil velice, velice troufale o jistou kritiku *Kierkegaardovy*, *Kierkegaardovy* kritiky estetického postoje. Jestli by teda o toto nebyl zájem? Pač je to takové na průsečíku té pravdy a toho rozletu a Patočka v tom rozmetán *Kierkegaardem* ohromně. A jestli by to jako jeden z těch protipólů taky pro ty vybavený nebyl špatný? Poněvadž teda je to takový téma na průsečíku té filosofie a toho zrovna estetického postoje. Čili by to... čili by to mohlo...

Hejdánek: Dobře, výborně.

Jiný hlas: Tady v dubnu bych si myslel.

Hejdánek: No, v dubnu, o prázdninách. Já myslím, že teď se scházet těžko už, je to léto.

Jiný hlas: Proč? Já jsem v Praze teďka. Já zítra mizím na Šumavu, jo?

Hejdánek: Na Šumavu? Jo, už?

Jiný hlas: No ne, já se vrátím v listopadu.

Hejdánek: Žádný univerzitní profesor se nemá nějakou volbu... musí odrovnávat své nepřátele, šplhat po žebříku slávy a mocichtivosti.

Jiný hlas: Já si myslím, dostat se do toho rozvrhu je hrozná potíž.

Hejdánek: Ano, výborně, to je správné. No já se mám taky dobře teď v tomto roku.

Jiný hlas: Copak, já jsem v létě taky tady, jo, ale...

Hejdánek: Já taky teda. Já myslím, že reálný by bylo asi spíš až tedy po těch prázdninách, že? Pač já

nevím, sjednotíme se na tom, kdo kdy na dovolenou. Já mám v úmyslu jít v červnu. Já si myslím, že přes ty prázdniny ne, jako to opravdu, si budeme moct gratulovat, když v tom červnu už nepůjdeme na trvalou dovolenou.

Jiný hlas: Vy jdete na dovolenou, my jsme často hodně, když vy jdete na dovolenou v červnu.

Hejdánek: V červenci.

Jiný hlas: No a já ale v srpnu a v září.

Hejdánek: V srpnu a v září? Dva měsíce?

Jiný hlas: Měsíce, ale... půl, půl. Poslední týden srpna, první týden v září. Takže to už zbývají jenom první dva týdny v srpnu například. Jenom pokud jde o nás dva. Než se se všemi zbytek... já jsem v tom září, tak v polovině září teda, když se vrátíš. Ale zato, když budeme mít takovou odmlku, tak bychom si teda mohli dát závazek něco přečíst, aby to... budete to dělat hlavně *Bud' – anebo*.

Hejdánek: *Bud' – anebo*?

Jiný hlas: Takže kdybychom si přečetli *Bud' – anebo*, první nebo druhý díl...

Hejdánek: Už to špatně dopadlo... *Bud' – anebo*. V tom okamžiku, víte, já jsem to tak hloubal, tam to nejde. Víte co, já si to tak hloubal, to se tam nedá.

Jiný hlas: Je to česky?

Hejdánek: Ne, je to německy, pardon, německy, ne česky, německy, že jo? Nebo je to česky dokonce? Česky ne, není, ale mohlo by se to docela velice. Je to německy, no jo, německy. To dřív u nás měli vydat, teď se na to dělal ediční návrh a tak možná, že už to někdo začal překládat, ne?

Jiný hlas: Ne, ne, ne, ne. Chtěli to zadat, ale pak to zrušili.

Hejdánek: Ne, Hejdán na tom dělal ve francouzštině hlavně, ten je blázen do těch *Kierkegaardových* věcí, chápete, jak to myslím? No on ho snad dělal u filosofa, materialistů, on ho pojal pak úplně ideálně.

Německy, německy. *Kierkegaard* se tady najednou objeví, prosím vás. To je úžasné! A chcete to snad přečíst? Co se řekne, nebo ne?

Jiný hlas: Nebo ne.

Hejdánek: Já to budu muset číst, ale myslím si až potom, po té diskuzi.

Jiný hlas: Jak to řekne Jankovič, jo? Ne, ale za to stojí. Já ne, já vám to opravdu... o to nejde vůbec.

Hejdánek: Ne, Přemek je šílený. On tak váhá. Přečíst nějakou stránku, to musí být jako reference. To se o tom už někdo musí vyjádřit, aby on řekl: „No jo, ale sakra, já teďka... no tak možná za rok, no“, mně to přinese, jo? Poněvadž on dělal v cizím jazyku, to mu trvá hodinu, než přečte tu stránku, rozumíš? Jako já v češtině, člověče. Já jsem ti dosedl k takový spisy Buriánkovy a já vůbec nic nečetl [nesrozumitelné], člověče, ty jsi to úplně hltal.

Jiný hlas: No dobrý, no. Já teda, já myslím celkově, že by to opravdu mělo pro nás asi nejspíš smysl, kdyby se hledaly taková témata na tom průsečíku těchtohle zhruba, jo, té filosofie a toho umění nebo filosofie a náboženství, filosofie a mýtu, jo, prostě takové průsečíkové témata, který by pro nás mohly být pro všechny nějak zajímavost, protože to, co jsme dělali dřív, bylo někdy jenom speciálně zas z našeho oboru, to taky asi už dneska nemá dopad. Pač pro nás nejcennější teda je samozřejmě, když takhle do nás naléváte, jo, to je jasný, a bylo by to trochu taky levný, jo, tak se musí taky člověk snažit.

Hejdánek: No tak dobře, ano. No, takže přes ty prázdniny každý z vás se pokusí o něco tam ještě. Já bych ale se teda zároveň bych poprosil vás, kdybyste uvažoval, jestli byste podobně neměl sám na mysli opět nějakou tu knížku čistě filosofickou, na nějaký výklad, protože pro nás je to vždycky cenné tím pevným systémem nějakého uvažování a tak dále, poněvadž v tomhle to je...

Jiný hlas: Ono to je v tomhleto [nesrozumitelné].

Hejdánek: Ano, ano, doplňuje se to.

Jiný hlas: Já raději něco tam vymyslím, poněvadž tohle opravdu myslím, že jsem si to pořádně nepřečetl. Teď jsem to prolistoval a nelíbilo se mi to a založil jsem to někam. Vy jste mě donutili, že jsem to velice důkladně zpracoval, takže teď, až se otevrou zase nějaké možnosti, tak jí napíšu ostrou kritiku, jestli mi ji neberou mezitím.

Co kdybych vás teď vyzkoušel a poprosil vás o téma, které by naopak vám bylo blízké a milé? Třeba toho *Chardina* nebo o něco, nějakého filosofa, který by vás zajímal, kterého byste interpretoval. Pokud by to pro nás mělo nějaký význam, něco z toho *Teilharda* pro nás, abychom ho...

Jiný hlas: Nevím, jestli zrovna tohle.

Hejdánek: To si myslím, že ano.

Jiný hlas: To má hodně málo společného s vaším *bytím-pod-objím*.

Hejdánek: Úplně jiný svět, mnohem víc než Patočka.

Jiný hlas: Jinak mně to je milé.

Hejdánek: Co by ne. Mám na mysli něco, když se tady hovořilo o Patočkovi, tak jste mluvil o tom, že ty jeho postoje jsou dost antikvované. Vzpomínáte si, co tam o tom zrovna říkal, kdo, kým, jak a tak dále. Třeba vybrat něco z toho, o čem víte, že to za to stojí a co je z nějakého současného proudu filosofického myšlení.

Jiný hlas: Co kdybychom teď...

Hejdánek: Pokud byste chtěli, tak to je možné. Ano, ano. Já jen nechci vám to vnucovat, spíš abyste si sami řekli a nebylo to na mou odpověď, že chcete *Teilharda*.

Jiný hlas: Ne, to právě ne. Něco vás jistě zajímá, přicházíte z hodin vědy, tak si myslím, že aby to bylo školení, to ne, to musí vyvstávat ze zájmu. Něco, co vás zaujalo.

Hejdánek: Mě zajímá příliš mnoho věcí.

Jiný hlas: Ale i ta jedna.

Hejdánek: Něco já udělám.

Jiný hlas: Rozhodně je to dobře. Především máme ty prázdniny, teď si nemůžeme podrobně program na první setkání určit, ono by to mělo trochu...

Hejdánek: To zase pak budeme v duchu v září, abychom se zase...

Jiný hlas: Výhledově potom by mohlo být něco takového. Vy jste to už...

Hejdánek: To nevím, možná i dvakrát. Já si to připravím, ale myslel jsem si, že tohle byla krutá analýza. Někdy to může být jen informace, nemyslím anotace, ale upozornění na způsob myšlení, který ten dotyčný běžně má.

Podívejte se, je to to, co jsme si kdysi říkali u tebe, Aleši. Vždyť to trvá. V tomhle to já cítím a jistě každý z nás přímo fyzicky, že tohle *marasmé* je dobré, když se člověk na chvíli k něčemu takovému musí soustředit, to nemůže pominout.

Mohlo by to být rozmanitější a rozhodně ne úzce speciální z jednostranného zájmu. Jenom ta filosofie má samozřejmě platnost horizontu nebo směru myšlení, to může zajímat všechny. Jinak odborná témata přímo úzce asi ne.

Skutečně si musíme... a mohly by se eventuálně třeba, co dělá Patočka, to jsou interpretace uměleckých děl, která mají filosofický aspekt. Myslím si, až bude dělat tematický rozbor *Manna*, tak tam jistě tyhle věci dá.

Jiný hlas: To by se s tím pak mohlo spojit.

Hejdánek: Obě interpretace, ano, to je pravda. Tedy ne pouhé analýzy, popis, ale interpretace.

Jiný hlas: Nebylo by dobré, aby každý řekl, co by sem přinesl?

Kdybychom si řekli, že na každou schůzku bude mít každý něco připravené.

Jiný hlas: Na každou? Každý bude mít něco připravené? To je trochu náročné, ne?

Hejdánek: Půjde jenom o jednoho. Teď se to předloží, řekne se, co se udělá, a ti, kteří se nevezmou, tak to mají na příště. Na tu první schůzku po prázdninách každý něco přinese. Že bychom si stanovili, aby v tom bylo jasno, pro každého, co si má přes prázdniny připravit, aby se na fleku mohly začít rozbíhat ty věci.

Jiný hlas: To je pravda.

Hejdánek: Zhruba tak víme, do jakého tónu to jde.

Jiný hlas: Máme, tak pojď. Ten má nějaký čas pokoj, aby se připravil další.

Hejdánek: Jistě, to je samozřejmé.

Jiný hlas: Díky, kdo tleskne, dostane zmrzlinu.

Hejdánek: K těm kritikům, k těm postiženým dětem. Díky, kdo tleskne, dostane zmrzlinu.

Jiný hlas: Konečně jedna pro Růženku. Tady máš zmrzlinu.

Jiný hlas: Děkuju.

Hejdánek: Vážení, je to krásné, vypněte to prosím vás. Já to přežiju, když mě nesdraží.

--- (s2 poslední Demínka_cleaned.flac) ---

Jiný hlas: Je to cosi nejasné a iracionální. Něco takového tam asi je, protože jinak bych si musel přiznat po dnešním výkladu pana Hejdánka, že to je tedy, jak jste říkal, *koketerie*, a to znamená tedy povrchnost a nejasnost, která se orientuje na velice globální potřebu jakési kompenzace nejasností v nás. Je to všechno vypočtené. [nesrozumitelné] On tak, jak to dělal, dělal to částečně bytostně se vším tímhle, co potom je velmi těžké analyzovat. Po té dnešní kritice, která se mi zdála nejsoustředěnější doteď, to neobstojí z hlediska filosofie, náboženství, mýtu, ničeho. Jak to, že to mohl dopustit? To se nezdá jenom mně.

Hejdánek: Já jsem to slyšel. Já jsem to slyšel.

Jiný hlas: Další, když jsem mluvil o té *koketerii*... Ta udička musí předpokládat ryby. To znamená něco, jakýsi stav, který je spřízněný mezi Patočkou a těmi, kteří na to čekají. Patočka na tom může být stejně jako čtenář. To může být jeho výkon původní. Nemyslel jsem to koketování ve smyslu nějaké povrchnosti. On by rád třeba, ale nedokáže se rozhodnout nebo vymanit se z čehosi, nebo vymanit se z toho se velmi snadno z čehokoliv. To je přesmyslové rozhodnutí. Jemu není nic známo. Zdá se mi, že je to velice přesmyslové rozhodnutí. Zažil jsem několikrát, mluvil jsem tenkrát o *Teilhardovi*, že to je takový klasický... Sám jsem zažil, že během čtrnácti dnů říkal pravý opak, protože chce přecíst Karla Rahnera. Nezbylo mu z toho, co říkal před těmi čtrnácti dny, vůbec nic. Říkal něco úplně jiného. Ale vžil se do toho tak naprosto, že to v tu chvíli potvrzoval jako naprostou pravdu. Možná je to ta schopnost, podívejte se, fantastická schopnost se do něčeho vpravit a interpretovat. Dovede skvěle interpretovat díky tomuto vciťování se. Fakt je tedy, že o strašně moc příznivcích nebo dost dobře nemůžeme hovořit o Janu Patočkovi, totiž zase ho ocituju, kdysi dávno mluvil o tom, co prováděl Mukařovský v šedesátém osmém. Říkal: „No, a když už to dělají orlové, co zbývá pro nás? Co my jako drobní vrabci? My těžko můžeme těm orlům radit.“ Ale přece jen bych byl pro to, že takový myslitel nadaný takovou schopností vzhledu by měl vzhlednout také na sebe. A když tedy na tu skladebnou, na tu spekulativní, na tu systematickou stránku filosofie není, protože se vždycky přimkne k něčemu, tak by se orientoval na ty interpretace. Přece dělat interpretaci takového Platóna, ve které nic takového nikdy nikdo neudělal... On má od padesátých, šedesátých let, nebo už předtím, představu, že musí zanechat systematické dílo. Do jisté míry to má udělat i ten interpret, to je chvályhodné.

Ještě jeden postoj jsme pominuli, který mu asi přísluší, a to je ten nejošklivější, ten estetický postoj. Ten on asi zaujímá také. To je vciťování a prožití toho, co tady v tu chvíli přede mnou jest. Právě na to narážím. Ono na tom něco je. Je to šarlatán? Vypadá to, že je to tak krásné pro někoho, kdo vyrazil dech mně mezi tím, co jsme udělali. Mluvím o tom proto, když vy tady mluvíte o té nejistotě, to je takové lidské přiznání, ale tohle není role, kterou on si myslí, že by si mohl dovolit. Je v roli filosofa a já si myslím, že on ani není ten přesný případ toho, že se nemůže rozhodnout. On si patrně myslí, že jako filosof se taky nemusí rozhodnout. Protože si naopak může vždycky odnést to i ono a jinde zase něco jiného a využít to jako filosof. To si myslím, že je taková jeho navléknutá role. To je strašně nebezpečné, je to v rozporu proti němu samému.

Když jsme u toho Kierkegaarda, mně se to trochu zdálo, jak tady právě jsou ty tři pohyby, že aniž by Kierkegaard zmínil, trochu to přece jen odpovídá těm třem stádiím. Ale nebudu se pouštět do srovnávání s tím, že to poslední je nejmíň, to je tak krátké a člověk tam nemůže najít nic. Ono se to nekryje, on to má v jiném rozdělení. Fakt je, že to vnitřní jednání, co objevil Kierkegaard, ovšem u Kierkegaarda není až tím nejvyšším. Patočka to dává do toho posledního. Určitě by se tam našly analogie,

ale že by to bylo přesně z toho důvodu... Ne, to ne. V té debatě byla chvíle, kdy se ukázalo, že zrovna právě ten závěr má stavbu velmi vratkou. K tomu je žalobu těžko co dodat.

Hejdánek: Jako to předtím bylo často problematické právě proto, že se postupem té diskuze ukázalo, že u něj vždycky je ten problém, že u jisté teze nesouhlasí s jiným tvrzením. Takže problém toho, který polemizuje, je v tom, že si může vybrat ty a nebo zase ony tvrzení opačné, tvrzení o opačných. Tady v tom se vám podařilo strhnout jakousi takovou klamavou masku, kterou tedy, to jsme si tady říkali hned na začátku, přesto všechno, čím nás to upoutávalo, jsme cítili už tehdy a vy jste to dneska jako pojmenoval dost výrazně. Je to jakási *gestaltická* formulace odevzdanosti něčemu.

Jiný hlas: Naprosto tedy není jasné čemu, ve jménu čeho se člověk má odříknout tedy praktického a skutečného života. To tam je, tenhle rozpor. Potom, po té analýze, která byla provedena, se ukazuje, že to opravdu je bez obsahu. Odkud ten termín, ta odevzdanost? Co byste o tom mohl říct, odkud to ten Heidegger... odkud to má, bych řekl? On to tam možná... to říkal Platón zřejmě v tom. Ne tento termín, ale kořeny toho pohledu na svět.

Hejdánek: Já mám dojem, že ta realita – termín ne, ale ta realita – je ten Platón. Totiž, anebo zejména Platón a obecně to antické pojetí vůbec, to řecké pojetí. To jest v podstatě ta jeho odevzdanost, to je *erós*. To je to, co se velmi přesně líčí v Platónově *Symposiu*, co ten básník Agathón tam zejména vykládá. To je ten postoj nižšího, který sám sebe se vzdává, sebe podstrkuje, sebe za nic pokládá a přimyká se k tomu milovanému, k tomu miláčkovi, jak se tam překládá, protože je na něm něco dokonalejšího, něco vznešenějšího, něco jsoucnějšího a tak dále. Takže on se vzdává sebe, protože stojí níž, aby se přimkl k tomu, co stojí výš. Ta hierarchie skutečnosti, základní struktura toho antického *erótu*, zejména v té interpretaci Platónově. A to je něco, co je odlišné od křesťanské *agapé*, která znamená pravý opak. Například příznačně, když se mluví o bohočlověku, tak on ho líčí jako tak dokonalého, tak pravdivého člověka, že vlastně jeho si vyvolilo to bytí, ta událost bytí, aby v něm se realizovalo. A neříká se nic o tom, že tento člověk sám ze své vůle, na základě své jsoucnosti, právě proto, že je – kdybychom mluvili touto terminologií nebo těmito výrazy – tak právě proto, že je seslán tou událostí bytí a je v něm zakotven, tak nešplhá k tomu bytí zpátky, ale jde až do těch nejnižších končin, kde jsou lidé úplně na dně. To tam vůbec není a to je přece podstatné. On šel k těm publikánům a nevěstkám a stoloval s hříšníky a ty nejubožejší věci, které byly vypovězeny, nesměly se ukazovat ve vesnici, malomocní, kteří byli mimo a kteří byli chápáni jako prokletí a tak dále, k nim šel, ty vyhledával. Tohleto tam úplně z toho vypadlo. Tak co z toho křesťanství tedy zbyde?

Jiný hlas: Vy jste se zmínil na té přednášce k tomu výkladu o tom poznání, že v současnosti jsou dva takové směry, ten buddhismus...

Hejdánek: Ne v současnosti jako takové, je to takové obligátní, co se opakuje v Heideggerových přednáškách, že ten buddhismus tam je zkrácen na ten Platón. Jistě, to je takové to známé, že ten buddhismus, to právě do křesťanství spadlo jako ten buddhismus špatně pochopený. Že je to to přimknutí pasivně k tomu bytí za cenu shasnutí toho subjektu.

Jiný hlas: Co tady je tedy taky. To bylo vyčítáno subjektu. Zatímco u Heideggera se mluví vysloveně o křesťanství, což tady není, ale zůstalo – a to máte velkou pravdu – zůstaly z toho společného jenom ty dva protějšky: Subjekt s velkým S a Bytí s velkým B a nic mezi tím. Já, velký subjekt, jediný, se odevzdávám tomu velkému Bytí.

Hejdánek: No tak to je ten postoj, o kterém se tady mluvilo. O té ztrátě toho společenství. To tady bylo řečeno, že to společenství není vysloveno, na základě čeho je to společenství, to je nejasné. To může být taky společenství jaksi vědoucích. Já, subjekt, v bytí, ty v bytí, každý subjekt k bytí překonává sám sebe směrem k absolutnímu bytí.

Jiný hlas: Právě proto jsme tady mluvili o tom mýtu toho poznání. Na mě to působilo takovým dojmem, že právě toto společenství vytvářejí lidé skutečně vědoucí.

Hejdánek: Právě proto se tam mluví o tom mýtu poznání a ne třeba o rituálu nebo o formě oběti nebo něčeho takového. To tam není vůbec. Tam je opravdu jenom toto poznání, kterým se odevzdávají tomu

poznání. A ty figurace předchozí, jak tam dává to křesťanství proti tomu buddhismu, tak tam právě v tom poznání se spíš přiklání k tomu druhému, tam spíš tu lásku a tohle... Tam to, že je poznání, tady se taky mluví o tom [nesrozumitelné], jako tam byla větší polemika s tím buddhismem. Čili jsou v tom poznávání, v procesu toho poznání. A potom by se do toho nějakým způsobem montovaly i ty věci takového toho – a nechci mluvit o scientismu – ale toho prostě moderního vědění. Já myslím, že toto byl právě jasný Platón. Tam prostě ne takové to umění, to *techné*, všechno musí být... Že tam ti na vrcholu jsou ti, kteří vědí, kteří mají tu *techné* o té věci, jako je to v tom dialogu, co to znamená být šťastný. On tam vykládal, v čem to je. A o tom právě on měl dlouhou, dlouhou o tom Platónovi, tam to rozebíral. Na vrcholu jsou právě podle Platóna ti filosofové. Filosofové, to jsou ti právě, kteří vědí, zatímco ti ostatní, kteří všechno z toho nahlédli, uměli to. On to tam zakládá na tom, kdo je dobrý kuchař, na takovýchto příkladech on to odvozuje, s tím *techné*. A to je vidět, že tehdy vadilo právě, že lidé se, tak jak jsou rozvržení, nevytvářejí skutečný okruh. Protože, kdybychom to řekli velmi zjednodušeně, to přimknutí z lásky je odmítnuto nejprve v tom lidství a potom v té matce.

Jiný hlas: V tom nalezení druhého, tak jako v tom prvním pohybu, kde on říká, že ten vztah toho prvotního přimknutí se znova opakuje v lásce. Že pak přichází fáze boje, té seberealizace, která jako kdyby... nebo v níž došlo k zapomnění toho předchozího, jako kdyby to bylo něco mentálně, já nevím, řádově nižšího. V tom třetím pohybu se o ničem takovém nehovoří, protože v té souvislosti o té lásce tam to není. A to mně trochu vadilo, protože jsem si to zase prožíval za sebe, za tu svoji otázku jako umění. Tak jsem si uvědomil, že to umění podle jeho formulací je opět situováno do toho prvního pohybu především. Celou tou svojí slastí, ale zároveň temnotou. Jako kdyby ovšem zas na druhé straně k těm výšinám toho třetího pohybu toto všechno mělo být víceméně odepřeno. To mně vadilo. To jsem cítil jako abstrakci, která neodpovídá nějaké živé zkušenosti. Protože v tom posledním pohybu, ve kterém člověk překoná sám sebe – kdybychom zůstali u té formulace ve jménu toho, co ho přesahuje – tak tam přece se nějakým způsobem transformují a zužitkují ty předchozí dva pohyby. Ať už ta praxe a seberealizace, tak i ta láska a přimknutí. Ty věci nejsou jenom hierarchicky nad sebou, ty taky vytvářejí toho člověka až do konce. I ten první, i ten druhý, i ten třetí. Zároveň s těmi pohyby s ním postupují. Tak tohle bych chtěl dodat k tomu, co jsme psali, že ten třetí pohyb je u něj značně vyčištěn ve směru k platonismu a neobrací se k těm předchozím, nepotřebuje je.

Jiný hlas: Já mám aspoň ten dojem, že termín odevzdanosti je prostě tak zásadní, že je v tom toto zahrnuto. On říká, že třetí životní pohyb je vůči prvnímu v nějaké vazbě spojení a zatlačení, v dialektické vazbě. Tedy teoreticky on vyhláší, že něco tam zůstává. Ovšem v díle je spíš vidět, že je to odpařované. Ten třetí pohyb mi připadá ze všech nejméně lidský.

Jiný hlas: No, ale pro Patočku lidský je ten prostřední. Ten první je animální, druhý je společenský a ten třetí je lidský – ta odevzdanost.

Jiný hlas: Lidský by měl být opravdu ve schopnosti všech těch tří, ale já nevím. On říká, že nejhlubší pohyb existence je ten třetí. To znamená, ta existence je jenom lidská. Ale připadá mi podle toho výkladu hrozně asketický, jako jenom pro výjimečné lidi.

Jiný hlas: Ano, a proto také to společenství odevzdanosti je společenství elity. Což je zase další bod, kterým se to naprosto rozchází s křesťanstvím. I když Patočka se snažil tu existenci brát tak, že není elitární. Ten třetí pohyb je v něm vybojovávaný v křesťanském smyslu. Já jsem na spoustu věcí zapomněl, v čem jsem tam našel ten rozpor s křesťanstvím. Je to opravdu takové nepochopení... u Patočky chybí právě moment, že Kristus jde k lidem, kteří jsou právě nejvíce v nouzi. To je podstata křesťanství.

Jiný hlas: Tak jak ji vidíte vy, to mně je jasné, ale vidí ji tak všichni?

Jiný hlas: Já jsem to naprosto dokumentoval. Mám dojem, že i v tomhle by s vámi neshodl. I jiní autoři by se s ním neshodli. Je to rozhodně u Patočky, o tom nemůže být pochyb. Je to obecně uznáváno. V různých dobách je to různě. Žebravé řády třeba vznikly jako protest proti církvi, vždycky znovu se to objevovalo, že je to prostě nepřiměřené, aby tady triumfovala církev.

Jiný hlas: Musíte to tak trochu vybojovávat, aby se řeklo, že to takhle je. Jestliže by to oslabilo kritiku

Patočky, jestliže to není pouze jeho pojetí, co by pak byla podstata křesťanství?

Jiný hlas: Já jsem v tomhle velký ignorant, ale je možno to do té boty strčit? Křesťanství za účelem jeho difamace, to ano. V dobrém smyslu to nejde. To je jenom jako ukázat, že je to pomocná ideologie pro lidi, aby se nebouřili. Tak je možno to takto pojmut a odmítnout. Ale není možno to takto vyložit a přijmout. Já si myslím, že protestantismus byl právě v tomto pokusem o to se bránit tomu. To byl počátek protestantismu, ta první reformace, jak tomu říká Molnár – valdenští, u nás předhusité, potom Jednota bratrská a tak dále. Ale jakmile se protestanti stali oficiální ideologií, církví, tak v tu ránu na sebe oblékli všechno tohle. Čili ono to není otázka protestantismu. Jakmile se spojí křesťanství se *status quo*, s etablovanou mocí, tak v tu ránu se stává tou děvkou.

Jiný hlas: Katoličtí teologové tvrdí totéž, co pan Hejdánek.

Jiný hlas: Promiňte, že vás takhle popichuju, ale pro něj není rozhodující v křesťanství ten moment vytváření společenství. V Patočkově případě o tom málo mluví. Jestliže by to pro něj bylo tak důležité, tak by se o tom mluvilo víc. Mluví o tom v souvislosti s obětí, ta tvoří podstatu lidství. Já vím, mluvíte o Patočkovi, já ho nechci kritizovat, chci mu porozumět. Vždyť tady z toho termínu odevzdanosti... omlouvám se, že o křesťanství mluvím tak kriticky, protože tam je ten podstatný vztah k Bohu, k tomu vyššímu.

Jiný hlas: Právě k tomu vyššímu. To je to, co dělá ten odstup, to, o čem tady v souvislosti s Patočkou mluvíte, ten vztah k Bohu jako k tomu vyššímu. Mně se zdá, že v katolicismu je tento vztah ještě mnohem víc v rámci náboženské komunity, v církvi. To je taková ta výbava všeobecná. Proč se rozchází protestantismus s katolicismem? Protože katolíci byli v církvi. Co oni tvrdí naopak oproti těm? V podstatě, pokud jde o tvrzení, tak jsou rozsáhlé shody. A pokud jde o rozpory s tím, co se říká a co se dělá, jsou také rozsáhlé shody. Dnes už je to takové dost nepřiměřené.

Ono je to velmi těžko říct. Jde spíš dnes o rozdíl tradic, rozdíl mentality a takové věci. Mezi katolickými teology dnešními i dřívějšími se najde vždycky někdo, kdo tvrdí totéž co protestanti, a tím spíš obráceně, protože protestanti, tam každý něco tvrdí, takže tam se najde vše.

Nemůžeme to brát tak, jako kdyby historie této otázky, na kterou to začalo – to je to společenství s Bohem – jako kdyby to na tom bylo to, co tvoří spor protestantů a katolíků. Mně se zdá podstatnější, jak jste zmínil ty řády, *clunyské* nebo různé jiné, františkány a dál, to jde až do tohoto století, třeba dělničtí kněží ve Francii. To je pořád stejné. To je snaha o sociální křesťanství, aspoň u katolíků se to tak projevuje.

V protestantismu to taky existuje, dokonce u nás byli dělničtí kněží, protože tam lidé chodili dělat do automobilky místo kázání. Jeden můj přítel byl zaměstnán jako údržbář na týdenní věži. Na Národním výboru mu navrhovali, aby šel do slévárny. To ten protestantismus nemá.

Přesto všechno je tu druhá strana. Katolicismus se strašně kompromitoval svými svazky s feudalismem. To už je tak dávno, že už to skoro není ani pravda. Naproti tomu kompromitování protestantismu s buržoazií je dodnes hodně silné. To je odporné a to se dá sledovat ještě dnes. Katolíci přece jenom už moc nemají o co se opírat. Protestanti si vymysleli tak bohorovně tyto věci. Rád bych se zeptal, zda u Patočky podstata křesťanství je totéž, co tvrdíte vy?

Hejdánek: To tam máte hodně, máte pravdu, ale ne zcela. Vskutku se to tam najde, ten individualismus je tam šíleně rozvinutý, ale není to v jádru. Je to spíše díky sepětí s tou liberální společností. Fakt je, že ani u Luthera, ani u Kalvína toho liberalismu není.

To tam proniklo dodatečně, poněvadž tím sblížením s tou měšťanskou vrstvou bylo nutno to nějakým způsobem propojit také ideologicky. Ale v podstatě protestantismu to nepatří. Je to tam hodně *via facti*, ale ne zapotřebí nebo v kořenech. Já mám dojem, že křesťanský individualismus není možný, to může být jenom tak nepozorovaně, nepřiznaně, protože křesťanský individualismus je kvadratura kruhu.

Takže díky tomu to může být jenom právě tímto způsobem. Podívejte se, jaký individualismus Kalvín pěstoval. To byla taková disciplína, že v leccems se katolíci nesměli. A jakýpak individualismus u luteránů? Když se někdo bouří proti vrchnosti, tak hurá na ně, a kdo jich víc zabije, ten má víc zásluh u Pánaboha,

prohlásil Luther. Kde je pak individualismus?

Nicméně je to tam víc záležitost taková, že individualismus máte pravdu, je tam v tom smyslu, že když nic nezbývalo prvním protestujícím, tak se odvolávali k neexistující vrchnosti, k politicky neexistující vrchnosti. Když Hus prohrál, tak se odvolal k samotnému Ježíši Kristu proti církvi, proti papeži, proti koncilu. Apel na svědomí tam hrál zvláštní úlohu.

Přesto si myslím, že idea cesty k tomu, co je nade mnou, je silným motivem. Vy jste mimo jiné řekl motiv, který bude mít možná dominantní postavení v křesťanství, a to je ta pozitivní představa budoucnosti, která vyplývá oproti předchozím náboženstvím z úplně jiné vazby: člověk partnerem Božím. A cesta člověka celým tím světem právě proto, že má dar, dar od Boha. Cesta tou přírodou k něčemu, co mohu, co ještě nemám, ale co musím vytvořit. Tady taky se asi pravděpodobně trochu posunuly ty akcenty a jistě, že to protestantství položilo větší důraz i na to partnerství i na tu aktivitu? To by se dalo říct. To já tak bych taky vnímal. Ale přesto si myslím, že to, na co jste velice soustředěně útočil, je ta představa té budoucnosti, která toho Patočku svazuje k tomu *polomytickému*, *logizujícímu* ovšem, *mýtus* Patočky už není *mýtus*, to je ta představa, že to strašné v té budoucnosti, co tam může být, to nejstrašnější... to, co se s námi stane, že je to tady. No a tady myslím, že jste ho asi přistihl při něčem, v nějakém *bytošném* rozporu.

Protože teda, abych to dořekl, a teď se asi přirozeně budete *explodovat*, ale já to říkám v té nejlepší a nejlepší vůli, to předpokládá ta *pozitivní* představa budoucnosti, předpokládá víru, která není ničím jiným než jiným jménem *naivity*, ale krásné *naivity*, jakýsi původní *naiv* srozumění s tím, co bude, přes to, co jest. A to v jisté chvíli je rozrušeno, tahle ta půda se roztřásla a tomu modernímu člověku ta *naivita* není dána. Neříkám, že ji nemůže získávat, není mu dána. A není-li mu dána, mohou se objevovat, nebo je to zázemí těch neujasněných návratů k *polomytickému* myšlení nebo reagování.

Protože já bych na tohle navázal v tom, že v tom pojetí *mýtu*, jak jste ho popisoval u Patočky, tak tam je jistý rozpor v *mýtu*. Protože jestliže ten *mýtus* je odvrácením od budoucnosti, tak je to *de facto* promítnutí minulosti do budoucnosti a je to tedy jakási jistota, že je tady nějaký *archetyp* dějinný, který se neustále opakuje a v tom je určité vědomí řádu. Ale u toho Patočky, jakmile se tam objevuje ta neúnosnost *mýtu* a otevřenost do budoucnosti, ta hrůza budoucnosti, tak to už je, a ta otázka viny, tak to už ovšem je, bych řekl, to už není ten *mýtus* v čisté podobě, to už je spíš, kdybychom to vzali v těch klasických, tak to je převzetí té podoby *mýtu*, jak se promítá v řecké *tragédii*, kde ale už to není *mýtus*, ale je to *krize mýtu*. Takže vlastně v tom Patočkovi se neobjevuje to *mytické* ve vlastní podobě, ale už v té podobě *krizové*.

No tak to už dnes v čistém *mýtu* prostě nežije.

Hejdánek: A já bych měl ještě malou poznámku k tomu, co jste vy říkal, pane kolego. Především proti té *naivitě*, tak moc bych nebojoval, protože koneckonců v takovém obecném křesťanském povědomí je to doporučení být jako pacholátka. To sice samozřejmě tam se míní něco jiného, ale koneckonců bychom se museli domluvit, co je to ta *naivita*, co jste řekl, krásná *naivita*. Toto srozumění prostě s tím, co, jak jste to taky opsal, tím, že jste řekl: věřím v něco, co bude dobré, ač nevím, co to je. To je ono.

To je ta druhá věc, že teda v tom smyslu se teda těžko dá mluvit o představě. Když si něco představím, tak to mám před sebou. To vím, co to je. Když si představím psa, tak si nemůžu představit psa, aniž by byl bílejší nebo černější nebo jinější. Kdežto tohle vlastně je víc než představa. To je, já mám jakousi jistotu, že to bude dobrý, ale jaký dobrý? To si prostě nejenomže nedovedu představit, ale já si to ani nechci představit, protože vím, že každá představa by byla zkreslení. Já očekávám to, co přijde, jako dobré. To totiž má, to není jenom jakási taková *naivita* nějakého takového oparu. To je něco strašně konkrétního. Totiž to znamená, že ať se vám stane, co se vám stane, tak vy od samého začátku máte zbystřenou pozornost, jaký je v tom smysl *pozitivní*. Prostě to, jak se to obléká do těch slov, která prostě, že je to vedení, že jsme v ruce Boží, to je vedení Boží, všelijaké pohromy, katastrofy, šílené věci. Jistá záruka je tady, že za tím vším vy jenom čekáte, kdy se ukáže, jak to bylo strašně důležité, aby to bylo právě tak, jak to je. Čili vy mnohem pozorněji přijímáte věci v co nejpozitivnějším smyslu, protože jste

očekával, že to bude dobré. A nyní se vám sice zdá, že to je zlé, ale vy jste stejně pořád jistě, že nakonec se to ukáže jako dobré. A to mi je právě jistá úmluva. Něco z toho k něčemu tomu. To je shoda jakási a jakási úmluva. To není v každém náboženství. To je něco důležitého. Přímo ta úmluva.

Jiný hlas: A zvlášť ta námaha. To já myslím, že ještě by se tam mělo k tomu dodat, protože takováhle představa budoucnosti rozhodně není v *buddhismu*, rozhodně není ani v tom *antickém* pojetí mnohobožství a náboženství, rozhodně to není takové.

Hejdánek: No jasně, to já jsem právě chtěl...

Jiný hlas: Promiňte, to, co jste řekl předtím, jako že to je podstata křesťanství, tak mně se zdá, že tam cosi podstatného musí chybět už jen proto, že jít k lidem, kteří jsou na dně, jít k nim s láskou a pomoci jim, to je možné prostě také ne jako křesťan, to je možné také úplně z jiné *pozice*, tudíž...

Hejdánek: Počkejte, vy myslíte, že to je ono?

Jiný hlas: Víte, mně to je možné proto, že řeknete: všichni utištění, spojte se. A budete silní. Souhlasím s tím bojem. Ale toto je jenom zdánlivě možné, to je možné jenom jako *výkuk* to udělat, jako *výkuk*, jako *kalkul*, že se s tím něco udělá, že se s tím dá vymanit z toho stavu. Zatímco u křesťana je to jenom ta výměna, jak o tom Patočka mluví, ta výměna v tom smyslu...

Jiný hlas: A potom budou spolu lidi svobodní, to je v té křesťanské, jaká je.

Hejdánek: Ale tohleto znamená vzít to vážně.

Jiný hlas: No.

Hejdánek: To si myslím, že dost dobře není možný jinak než z těchto principů, který sice můžou být *sekularizovány*, můžou být z principů tedy z těch, který křesťanství nastoluje.

Jiný hlas: Ty jsi řekl: víra?

Hejdánek: Počkej, no počkej, moment, počkej.

Jiný hlas: No, já myslím, že víra by ve výsledku konečně [nesrozumitelné]